

מה קורה כשכישרון נשי מפגיש בין מלחינים מופלאים?
חוויה מוסיקלית שתגרום להתרגשות וחיבוק לנשמה

בין פרחים וצלילים

Between Flowers & Sounds

מנצחת, **בר אבני** | אלט, **מיכל דורון**

יום חמישי, 6 פברואר 2025 | 20:00 | מוזיאון תל-אביב לאומנות

- סיבליוס, הסוויטה "פליאס ומליסנד"
- אלמה מאהלר, חמישה שירים לקול ותזמורת
- מוצרט, סימפוניה מס' 40 בסול מינור, ק' 558

פרסום שיווק עיצוב גרפי: אילנית דסקל וזינרמן | Photo: Stefanie Jager / Florian Collin / Ayala Gazit

בר אבני, המנצחת הראשית של התזמורת הפילהרמונית של באייר החל מ-2021. מאז הופעת הבכורה שלה בניצוח ב-2016, עבדה עם תזמורות רבות, בהן: הפילהרמונית הישראלית, הקאמרית הגרמנית ברמן, הקאמרית הישראלית, אנסמבל רזוננץ, הסינפוניה ורשוביה ותזמורת המבורג. בתחילת 2024 הופיעה לראשונה עם התזמורת WDR פונהאוס וגטבורג, כעוזרת למנצחת ברברה הניגן, ולפניה הזמנות נוספות בעונות הקרובות מתזמורות ידועות באירופה. אבני, למדה בתל אביב אצל יואב תלמי והיתה עוזרת למנצח התזמורת הקאמרית הישראלית בניהולו. המשיכה את לימודיה אצל מרטין זיגהרט ואולריך וינדפופר בהמבורג והיתה עוזרת למנצח המוזיקלי פטר קוהן בתזמורת הסימפונית של ברגישר בשנים 2017-2018. בר אבני היתה הזוכה הצעירה ביותר בפרס מטעם המכון הבינלאומי ע"ש קורט מזר, זכתה שם למלגה. היא מחזיקה במלגה מטעם אקדמיית מייסטרס בפרז' וזכתה בפרס הראשון בתחרות לה מייסטרס (2024), בפרס התזמורת, פרס Arte, פרס Echo ופרס אולמות הקונצרטים והתזמורות הצרפתיים באותה תחרות. סגנונה האלגנטי וגישתה היצירתית מעוררים רושם רב. בר מחויבת לקידום כישרונות צעירים ויוזמת מספר פרויקטים בחינוך בשיתוף עם צוות התזמורת הפילהרמונית של באייר.

מיכל דורון, ישראלית-אמריקאית, ילידת ישראל. החלה ללמוד אצל לילי אפשטיין, אשר פתחה בפניה את עולם האופרה. בוגרת תואר ראשון מבית הספר למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה בתל-אביב, אצל דנה גלזר, ונבחרה על ידי זובין מהטה כסולנית לקונצרט הגאלה של בית הספר בניצוחו. מיכל דורון הינה בוגרת האופרה סטודיו "מיתר", אליו התקבלה עם סיום לימודיה, ומופיעה כסולנית באנסמבל האופרה הממלכתית של דרזדן, גרמניה. שרה תחת שרביטם של זובין מהטה, כריסטאן טילמן, פיליפ יורדן, פרדריק שזלן, אלן גילברט, דניאל אורן, ניקולאי זניידר, עומר מאיר ולבר ואחרים, בבתי האופרה של דרזדן, ברלין, אסן, מודנה, ווליאמסבורג (וירג'יניה) וזלצבורג ובישראל. החל מ-2019 מופיעה כסולנית באנסמבל של בית האופרה של דרזדן, בין תפקידיה: יז'י באבא (רוסקה), קורנליה (יוליוס קיסר), מארי (ההולנדי המעופף), סוזוקי (מאדאם בטרפליי), בריגיטה (העיר המתה), גבירה שלישית (חליל הקסם), פננה (נבוקוב), מרצ'לנה (נישואי פיגארו), ואנינה (אביר הורד). החל מעונת 2022-2023 מופיעה בבית האופרה הממלכתית של ברלין בתפקידים ואלטראוטה (הוולקירות), ויז'י באבא (רוסקה), ובתפקידים: ארדה (זהב הריון), הנורנה הראשונה (דמדומי האלים) בדרזדן. בישראל הופיעה עם התזמורת הסימפונית ירושלים, עם סימפונט רעננה ובאופרה הישראלית. זכתה

במלגות הצטיינות מטעם קרן התרבות אמריקה ישראל, קרן רונן, בית הספר למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה, סדנאות האופרה הבינלאומית בתל אביב ובניו יורק ובמלגת אלי לאון. זכתה הפרס הראשון בתחרות הווקאלית השנתית של בית הספר למוזיקה בתל אביב ופרס שלישי בתחרות השנתית למוזיקה בת-זמננו. בינואר 2018 השתתפה בתחרויות האביב של קרן התרבות אמריקה-ישראל וזכתה בפרס מיוחד על הישגים גבוהים מטעם הנהלת התחרות, ובפרס חביבת הקהל.

יאן סיבליוס (1865-1957), "פליאס ומליסנד", סוויטה תזמורתית אופ' 46, (כ-29 דקות).

בשער הטירה | מליסנד | לחוף הים | שלוש האחיות העיוורות | פסטורל | מליסנד ליד גלגל הטווייה | אינטרמצו | מותה של מליסנד
יאן סיבליוס מהמלחינים הפופולריים של שלהי המאה ה-19 ותחילת ה-20, חיבר מוזיקה שהפכה למרכיב משמעותי בהתהוות הזהות הלאומית הפינית. היצירה "פליאס ומליסנד" הינה מוזיקה אינסטיטוטאלית (מוזיקת אגב, שנועדה לתאר עלילה בתיאטרון ולהישמע בזמן ההצגה ובין המערכות). סיבליוס עיבד את הסוויטה על פי מחזה מאת מוריס מטרליניק (1862-1949), משורר ומחזאי בלגי. "פליאס ומליסנד" הינו המחזה הידוע ביותר של מטרליניק אותו כתב ב-1892, בהיותו בן 30 בלבד וזיכה אותו בפרס נובל לספרות ב-1911. "ישנה טראגיות יומיומית ומציאותית עמוקה שתואמת את ההווייה האמיתית, יותר מאשר ההרפתקאות הגדולות", כותב מטרליניק.
סיבליוס הלחין את היצירה מתוך המוזיקה שליוותה את המחזה. הוא חיבר חמש הקדמות לחמש המערכות וחמישה פרקים נוספים. מאוחר יותר עיבד את היצירה לסוויטה תזמורתית בת תשעה פרקים, מרביתם קצרים ומלאי חן, שהפכה לאחת מיצירות הקונצרטים הפופולריות ביותר שלו. היצירה הועלתה לראשונה ב-1905 בתיאטרון השבדי בהלסינקי בניצוחו של המלחין.

אלמה מאהלר (1879-1964), חמישה שירים לקול ותזמורת, (כ-13 דקות)

העיר השקטה (Richard Dehmel, 1863-1920) / Die stille Stadt

בגן של אבי / Otto Erich Hartleben, 1864-1905 (In Meines Vaters Garten)

ליל קיץ חמים (Gustav Falke, 1853-1916 / Laue Sommernacht)

איתך אני מרגישה בטוחה (Rainer Maria Rilke 1875-1926 / Bei dir ist es traut)

הולך בין פרחים (Heinrich Heine, 1797-1856 Ich Wandle unter Blumen)

אלמה מריה שינדלר, בת למשפחה וינאית אמידה ומשכילה, היתה מלחינה, סופרת, עורכת ואשת חברה וינאית. החלה לנגן בפסנתר בגיל צעיר וכפי שמצוין בזיכרונותיה, עשתה את ניסיון ההלחנה הראשון שלה בגיל שמונה. ב-1895 החלה ללמוד הלחנה אצל יוזף לבר (Josef Labor, פסנתרן ומלחין אוסטרי) ואחרי כחמש שנים אצל אלכסנדר זמלינסקי (Alexander von Zemlinsky, מלחין ומנצח אוסטרי), עד לארוסיה עם המלחין גוסטב מאהלר (1860-1911) ב-1901. הם נישאו שנה לאחר מכן ואלמה נדרשה על ידו לוותר על כל עיסוקיה ולהתמסר אליו ולחיי הנישואים. אלמה מאהלר אמנם חזרה להלחין ב-1910 אך לא באופן קבוע. כרונולוגיית היצירות של קשה להערכה מכיוון שלא ציינה תאריכים בכתבי היד שלה, שרבים מהם השמידה וחלקם אבדו. היא הלחינה בעיקר לידר אך רק 17 מהם ידועים היום, כתבה יצירות לפסנתר ומספר קטן של יצירות של מוזיקה קאמרית. בעקבות משבר בנישואיה, לאחר רומן שלה עם האדריכל וולטר גרופיוס (1883-1969), החל מאהלר להקדיש תשומת לב ליצירותיה של אשתו וב-1910 פרסם חמישה לידר בהוצאת Universal אותן הלחינה אלמה בשנים 1901-1900, ובהמשך הדפיס והציג את חמשת הלידר ביניה ובניו יורק. חמשת השירים מבוססים על שירי משוררים אשר היו אהובים על אלמה מהאלר.

וולפגנג אמדאוס מוצרט (1756-1791), סימפוניה מס' 40 בסול מינור, ק' 550, (כ-30 דקות)

מולטו אלגרו | אנדנטה | מנואטו. אלגרטו - טרו | פינאלה. אלגרו אסאי שלוש הסימפוניות האחרונות אותן הלחין מוצרט (מס' 39, 40 ו-41) נכתבו בקיץ 1788, כנראה עבור סדרת קונצרטי מנויים, אך אין עדות לכך מתי בוצעו לראשונה, או אם מוצרט עצמו ניצח עליהן. כתיבתן ארכה שבועות ספורים והיתה בתקופה יצרנית במיוחד של מוצרט. הסימפוניות נבדלות זו מזו בשינויים פשוטים אך משמעותיים בתזמור שלהן, החל מליריות וחינניות (סימפוניה מס' 39), דרך אופייה הטראגי והאפל של סימפוניה מס' 40 ועד חגיגות הרואיות ומלכותיות (סימפוניה מס' 41). אין תיעוד ודאי לכך שביצוע הבכורה של הסימפוניה ה-40 התקיים בתקופת חייו של מוצרט. לגירסה המקורית, אותה הכניס לקטלוג שלו ב-25 ביולי 1788, הוסיף זוג קלרינטים, כנראה עבור קונצרטים שביצעו בווינה באפריל 1790, בניצוחו של אנטוניו סליירי, וזו הגירסה הנפוצה המבוצעת גם כיום. העובדה שמוצרט הכניס שינויים בסימפוניה "הינה ראיה לביצוע הסימפוניה, שכן קשה להניח, שמוצרט היה טורח להוסיף את הקלרינטים ולשכתב את החלילים והאבובים, לולא עמד לנגד עיניו ביצוע מוגדר" (ניל זסלב, נ. 1939, חוקר מוצרט מאוניברסיטת קורנל, ארה"ב). לפי המוזיקולוג האוסטרי אוטו אריך דויטש (1883-1967), הסימפוניה יועדה לסדרה של שלושה קונצרטים בשם "קונצרטים בקזינו" בקזינו החדש בשפיילגאסה שבוינה, אך לא ניתן לקבוע בוודאות אם סדרת הקונצרטים התקיימה או שמא בוטלה עקב חוסר התעניינות. הסימפוניה מס' 40 ידועה גם כ"הסימפוניה הגדולה בסול מינור", להבדיל מ"הסימפוניה הקטנה בסול מינור", סימפוניה מס' 25 אותה הלחין ב-1773. שתי הסימפוניות האלה הן היחידות שכתב בסולם מינור, כשזו שמבוצעת הערב משקפת את התעניינותו של מוצרט בתנועת ה"סער והפריץ", Sturm und Drang, שהתפתחה בגרמניה בסוף המאה ה-18, ונתנה ביטוי עז וחופשי לתחושות אישיות ומטרידות ולרגשות קיצוניים על המציאות, בניגוד לרציונליזם הכובל של "עידן הנאורות" שקדם לה. לקהל המאזינים בתקופתו של מוצרט, שהיה רגיל למוזיקה קלילה, היה קשה לקבל את הסימפוניה בעלת האופי הטראגי והמלנכולי. מבקרים ומוזיקאים נתנו לה פרשנויות שונות לאורך השנים, אך התפיסה הרווחת כיום היא, שמדובר בסימפוניה בעלת אופי טראגי ורגשי, אשר הפכה עם השנים לאחת מיצירותיו המוערכות וזוכה לביצועים והקלטות תכופים. ליצירה ארבעה פרקים בסדר המקובל של התקופה הקלאסית במוזיקה (פרק מהיר, פרק איטי, מנואט, פרק מהיר). הפרק הראשון מתחיל בנימה קודרת של כלי הקשת, אך מופיעות בו גם מלודיות עדינות וחינניות ולעיתים, פרצי שמחה מזדמנים. הפרק השני לירי באופיו ובעל רכות ואלגנטיות, ובשימוש בצלילים המז'וריים הבהירים יותר. הפרק השלישי פותח במנואט רציני וכבד ומשלב קטעים אפלים ונוקשים, לצד קטעים מוארים ומתקתקים. בפרק הסיום מוצרט מתמקד במצבי רוח רציניים ומשלב מלודיות תזזיתיות וסוערות ביחד עם שלוה